

Sygn. akt IV U 673/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 25 marca 2021 roku w Sieradzu

odwołania B. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 21 sierpnia 2020 r. Nr (...)

w sprawie B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o podleganie ubezpieczeniu chorobowemu

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że B. S., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 7 listopada 2019 roku.

Sygn. akt IV U 673/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 21.08.2020r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział Ł. w oparciu o art. 83 ust.1 pkt 2, art. 11 ust. 2, art. 14 ust. 2 i 2a ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017r. poz. 1778 ze zm.) stwierdził, że B. S. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia nie podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 7.11.2019r. W odwołaniu od powyższej decyzji w/w wносиła o zmianę decyzji i objęcie ubezpieczeniem chorobowym od 7.11.2019r. ewentualnie o uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. S. zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych, wypadkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od 1.11.2004r. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Wnioskodawczyni choruje na śródmiąższowe zapalenie pęcherza, korzystała ze zwolnienia lekarskiego w ciągłości od listopada 2019r. do czerwca 2020r.; kolejne zwolnienia były z przerwami. Za okresy od 22.11.2019 – 25.02.2020, 15.04.2020 – 30.04.2020, 11.05.2020 – 27.05.2020, B. S. zgłosiła roszczenie o zasiłek chorobowy.

Pismem z 25.11.2019r., ZUS zawiadomił odwołującą o kwocie nadpłaconych składek na dzień 25.11.2019r. w kwocie 2323,04zł. (**pismo k. 16/akta sprawy**).

Po otrzymaniu pisma, w rozmowie telefonicznej z pracownikiem ZUS, odwołująca otrzymała informację, że nadpłacone składki zostaną przekazane na poczet przyszłych składek. Tak też uzgodniła z biurem rachunkowym, które rozlicza ją z działalności (**zeznania wnioskodawczyni k.32**).

ZUS zaliczył nadpłatę na poczet składki za listopad 2019r.

W deklaracji DRA nr 1 za 11/2019r., kwota zadeklarowana przez wnioskodawczynię to 6.916,21zł. W dniu 16.12.2019r. w-czyni dokonała wpłaty 6.867,18zł. Powstała różnica w kwocie 49,03zł. została przez ZUS pokryta z nadpłaty listopadowej (2323,04zł.)

W deklaracji korygującej DRA nr 2 z 30.01.2020r. kwota zadeklarowana to 7006,69zł. ZUS uznał, że różnica powstała między w.w deklaracjami 90,48zł. stanowi należność po terminie i nie została pokryta z nadpłaty listopadowej, ponieważ w momencie korekty ze stycznia nie była to już składka bieżąca, lecz zaległa, gdyż nadpłatę zalicza się na składki bieżące. Uznano więc, że wnioskodawczyni posiada zaległość za listopad 2019r. - 90,48zł., co spowodowało wyłączenie z ubezpieczenia.

Za grudzień 2019r. w deklaracji DRA 1 z 30.01.2020r. wnioskodawczyni zadeklarowała 8943,39zł. i taką kwotę składki opłaciła w dniu 15.01.2020r.

W lutym 2020r., korzystała ze zwolnienia lekarskiego i otrzymała z ZUS pismo, o niepodleganiu ubezpieczeniu, z uwagi na niedopłatę za listopad 2019r. Po otrzymaniu pisma, wnioskodawczyni złożyła 3.02.2020r w ZUS korektę DRA nr 2 za grudzień na kwotę 9226,34zł. i dokonała wpłaty niedopłaty, w kwocie jaką przekazało biuro rachunkowe po uzgodnieniu z ZUS. Ponieważ wpłata z 15.01.2020r. na składkę grudniową obejmuje kwotę 8943,39zł, z pierwszej deklaracji, ZUS uznał, że różnica między w.w deklaracjami na kwotę 282,95zł. (9226,34 - 8943,39), stanowi niedopłatę za luty 2020, którą pokrył z nadpłaty listopadowej.

Za 01/ 2020 w DRA nr 1 wnioskodawczyni zadeklarowała składki na kwotę 8417,99 i w tej wysokości dokonała jej zapłaty 17.02.2020.

Za 02/2020 w DRA nr 1 wnioskodawczyni zadeklarowała składki na kwotę 7180,58 zł. i w tej wysokości dokonała jej zapłaty 16.03.2020.

W lutym 2020r., księgowy wnioskodawczyni zwrócił się do ZUS z wnioskiem o zwolnienie ze składek za miesiące: marzec – maj w 100%; ZUS udzielił bonifikaty (na podstawie ustawy tzw. covidowej) tylko w wysokości 50%, wobec wyłączenia wnioskodawczyni z ubezpieczenia chorobowego. Pozostała kwota odpowiadająca 50%, została pokryta niewykorzystaną częścią nadpłaty listopadowej oraz wpłatą dokonaną przez wnioskodawczynię. Odwołująca otrzymała także z ZUS pismo o umorzeniu odsetek

(częściowo pisma wyjaśniające ZUS k. 34, 43, 52 oraz wyjaśnienia pełnomocnika ZUS k.62 – 62 verte, zeznania wnioskodawczyni k. 62 verte).

Wnioskodawczyni choruje na śródmiąższowe zapalenie pęcherza, korzystała ze zwolnienia lekarskiego w ciągłości od listopada 2019r. do czerwca 2020r.; kolejne zwolnienia były z przerwami. Za okresy od 22.11.2019 – 25.02.2020, 15.04.2020 – 30.04.2020, 11.05.2020 – 27.05.2020. W związku z korzystaniem ze zwolnień lekarskich, B. S. zgłosiła roszczenie o zasiłek chorobowy. Decyzją z 6.02.2020r. ZUS odmówił w-i prawa do zasiłku chorobowego, od

której odwołała się do Sądu Rejonowego w Sieradzu. Postępowanie w sprawie zawieszono do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy o podleganie ubezpieczeniu (niesporne).

Za czerwiec 2020 składka została opłacona 15.07.2020r., za lipiec 2020 - 17.08.2020r., za sierpień - 15.09.2020r. **(potwierdzenie wykonania operacji k. 13-15/akta sprawy, zeznania wnioskodawczyni k. 32 verte).**

ZUS wydał wnioskodawczyni zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek , które odwołująca złożyła w Urzędzie Pracy w związku z zatrudnieniem pracownika.

Wg. stanu na 02.2020r., na koncie wnioskodawczyni była nadpłata w wysokości 663,71zł, a na 02.2021r. nadpłata wynosi 351,02zł. **(wyjaśnienia pełnomocnika ZUS k. 63 i zeznania wnioskodawczyni k. 32 verte, wydruk z portalu informacyjnego e- PUE k. 60 - 61/akta sprawy).**

W związku ze stwierdzoną przez ZUS zaległością, w dniu 25.02.2020r., odwołująca zwróciła się o przywrócenie terminu do opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie chorobowe za wszystkie okresy, w których wystąpiła niedopłata i wpłata po terminie, argumentując uchybienie terminowi płatności złożeniem korekt dokumentów rozliczeniowych **(wniosek k. 23/akta ZUS).**

Pismem z 2.03.2020r., ZUS poinformował o niewyrażeniu zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za listopad 2019r. **(pismo k. 25/akta ZUS).**

Decyzją z 21.08.2020r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział Ł. w oparciu o art. 83 ust.1 pkt 2, art. 11 ust. 2, art. 14 ust. 2 i 2a ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017r. poz. 1778 ze zm.) stwierdził, że B. S. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia nie podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 7.11.2019r. **(wyjaśnienia wnioskodawczyni – na nagraniu CD – 00:01:01 – 00:35:04 k. 33/akta sprawy).**

decyzja k. 43 – 45/akta ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach ZUS i aktach niniejszej sprawy, przy uwzględnieniu zeznań odwołującej i wyjaśnienia pełnomocnika ZUS, a to w związku z niewykluczeniem istnienia pomyłki rachunkowej w stwierdzonej zaległości (e- mail k. 51). Pisma procesowe składane przez ZUS, w wykonaniu postanowienia Sądu nakładającego obowiązek wyjaśnienia rozliczenia nadpłaty w składkach, która na dzień 25.11.2019r., wynosiła 2323,04zł., przy uwzględnieniu kwot zadeklarowanych przez wnioskodawczynię i kwot opłacanych tytułem składek, nie wyjaśniły istoty sprawy, a przede wszystkim były niezrozumiałe dla odwołującej się . Jak się później okazało, co wskazano w e- mail z 8.03.2021, obecnie nadal (wg. ZUS) zaległość jest aktualna , „ nie można wykluczyć pomyłki rachunkowej”. Natomiast z wydruku z e- PUE przedłożonego na rozprawie w dniu 25.03.2021r. wynika, że wg. stanu na 02.2020r., na koncie wnioskodawczyni była nadpłata w wysokości 663,71zł, na 02.2021r. nadpłata wynosi 351,02zł., a na marzec 20201 także 351,02zł. Wyjaśnienia pełnomocnika ZUS złożone na ostatniej rozprawie pozwoliły na ustalenie przyczyny uznawania zadłużenia składkowego za luty 2019, pomimo istniejącej nadpłaty.

Za 11/2019 wnioskodawczyni zadeklarowała w DRA nr 1 kwotę składek 6916,21zł. i taką ZUS przyjął.

W dniu 16.12.2019r. wnioskodawczyni dokonała wpłaty 6867,18zł. Powstała między tymi kwotami różnica 49,03zł. stanowiła niedopłatę, którą pokryto z nadpłaty 2323,04zł. Z powyższego wynika zatem , że za luty 2019r. wnioskodawczyni nie miała zaległości, co potwierdza także wydruk z e- PUE.

W deklaracji korygującej DRA nr 2 z 30.01.2020r. wnioskodawczyni zadeklarowała składki na 7006,69zł. Uznanie przez ZUS , że wnioskodawczyni posiada zaległość za listopad 2019r., co spowodowało wyłączenie jej z ubezpieczenia, wynikało z tego , że powstała między deklaracjami DRA nr 1 za 11/2019r. i w deklaracji korygującej DRA nr 2 z

30.01.2020r. różnica na kwotę 90,48zł. stanowi należność po terminie i nie została pokryta z nadpłaty listopadowej, ponieważ w momencie korekty ze stycznia nie była to już składka bieżąca, lecz zaległa, gdyż wg. ZUS nadpłatę zalicza się na składki bieżące.

Zeznania wnioskodawczynie o niezaleganiu w składkach znajdują potwierdzenie w złożonym wydruku

e- PUE wykazujący nadpłatę składek na luty 2020, luty 2021 i marzec 2021. Co więcej ZUS wydał także wnioskodawczynie zaświadczenie o niezaleganiu w składkach, które składała w Urzędzie Pracy w związku z zatrudnieniem pracownika.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 11 ust. 2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017. 1778 j.t. ze zm.) osoby prowadzące pozarolniczą działalność, objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie na swój wniosek.

Jak wynika z przepisu art. 18 ust. 9 ustawy o sus, za miesiąc, w którym nastąpiło odpowiednio objęcie ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi lub ich ustanie i jeżeli trwały one tylko przez część miesiąca, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek zmniejsza się proporcjonalnie, dzieląc ją przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni podlegania ubezpieczeniu.

Jak stanowi art. 14 ust. 2, ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe, o których mowa w ust. 1, ustają:

- 1) od dnia wskazanego we wniosku o wyłączenie z tych ubezpieczeń, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został złożony;
- 2) od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na to ubezpieczenie - w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących, duchownych oraz osób wymienionych w art. 7; w uzasadnionych przypadkach Zakład, na wniosek ubezpieczonego, może wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie, z zastrzeżeniem ust. 2a;
- 3) od dnia ustania tytułu podlegania tym ubezpieczeniom (ust. 2).

Kwestię sporną w niniejszej sprawie stanowiła ocena, czy ZUS zasadnie wykluczył B. S., jako osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą z dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od 7.11.2019r. Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z 8.12.2015r., II UK 443/14, w którym stwierdził, że jeżeli nie ma wątpliwości, że ubezpieczenie ustaje zawsze, gdy składka nie jest opłacona, musi zdecydować o ocenie, czy przyczyna ustania ubezpieczenia leży w niezasileniu funduszu ubezpieczeniowego, w wywołaniu w nim braku, czy jest wynikiem woli osoby ubezpieczonej jako rezygnacji z ubezpieczenia. Oczywiście, przyczyny wynikające z systemu zdefiniowanej składki i dobrowolności ubezpieczenia zbiegają się, jednak za przeważającą trzeba przyjąć wolę ubezpieczonego. Brak składki wpływa na prawo do świadczeń przyszłych, tymczasem opłacanie składki stwarza domniemanie woli powstania i trwania ubezpieczenia dobrowolnego. Zaprzestanie opłacania składki należy potraktować jako wyraz dorozumianego wystąpienia z ubezpieczenia, a contrario, gdy przystąpienie do opłacania składek uważa się za dorozumiane złożenie wniosku o objęcie ubezpieczeniem dobrowolnym (por. wyroki SN z: 27.06.2001r., II UKN 439/00, 3.02.1989r., II URN 299/99, 16.08.2005r., I UK 376/04).

Ustanie ubezpieczenia chorobowego wiąże się więc z elementem woli ubezpieczonego co do trwania ubezpieczenia, która jest podstawą ubezpieczenia. Ustanie ubezpieczenia ze względu na nieopłacenie składki nie może być uznawane za jakiś szczególny rodzaj kary. W tym kontekście opłacenie w terminie tylko części należnej składki, traktowane jako podstawa ustania ubezpieczenia dobrowolnego ex lege, jest co najmniej wątpliwe. Zajmowane jest stanowisko, że opłacenie składki w niepełnej wysokości w ogóle nie wyczerpuje przesłanki ustania ubezpieczenia jako "nieopłacenie"

składki, lecz może być ewentualnie podstawą do stosowania przez organ rentowy sankcji określonych w art. 24 ustawy, np. wymierzenia dodatkowej opłaty (por. J. Stelina, Dobrowolne ubezpieczenie emerytalne, (w:) T. Binczycka-Majewska (red.), Konstrukcje prawa emerytalnego, Kraków 2004, s. 311) lub pociągać konieczność zapłacenia odsetek (por. W. Sobczak, Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, PUSiG 2000, nr 2, s. 11-12 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 8.08.2001r., II UKN 518/00).

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawczyni jako prowadząca działalność pozarolniczą wykazywała nieustannie wolę kontynuacji dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego w trakcie niezdolności do pracy, czemu dawała wyraz opłacając należne składki. Błędne jest stanowisko ZUS o wyłączeniu wnioskodawczyni z dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Niesporne bowiem jest, że nadpłata w składkach w kwocie 2.323,21zł. powstała w miesiącu październiku 2019r. i przeszła na listopad 2019 i w całości pokryła różnicę 49,03zł. za listopad 2019. To oznacza, że za ten miesiąc wnioskodawczyni nie miała zaległości. Natomiast ZUS błędnie przyjął, że powstała między deklaracjami DRA nr 1 za 11/2019r. i w deklaracji korygującej DRA nr 2 z 30.01.2020r. różnica na kwotę 90,48zł. stanowi należność po terminie i nie mogła być pokryta z nadpłaty listopadowej, ponieważ w momencie korekty ze stycznia nie była to już składka bieżąca, lecz zaległa, gdyż wg. ZUS nadpłatę zalicza się na składki bieżące. To stanowisko jest contra legem - wbrew przepisom rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2008.78.465 z dnia 2008.05.07), a obowiązującym od **1 stycznia 2010 r.** Przepis § 13 rozporządzenia stanowi wyraźnie:

1. Jeżeli wpłata składek na ubezpieczenia społeczne jest wyższa niż kwota należnych składek z tego tytułu wynikająca z rozliczenia dokonanego w deklaracji za dany miesiąc kalendarzowy, nadwyżkę pozostałą po pokryciu należnych składek na ubezpieczenia społeczne za dany miesiąc kalendarzowy zalicza się proporcjonalnie na pokrycie zaległych należności funduszu emerytalnego i otwartych funduszy emerytalnych, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności.

2. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 1, pokrywa się proporcjonalnie należności funduszu rentowego, funduszu chorobowego i funduszu wypadkowego, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności.

3. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 2, pokrywa się proporcjonalnie należności funduszu rentowego, funduszu chorobowego i funduszu wypadkowego, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności.

4. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 3, pokrywa się należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności.

5. Z kwoty pozostałej po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 4, pokrywa się proporcjonalnie należności z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, począwszy od zobowiązań o najwcześniejszym terminie płatności.

Wnioskodawczyni nie posiada zaległości w płatności składek, wręcz przeciwnie posiada nadpłatę, co wykazała wydrukiem ze stanu konta. Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie zaistniały w pełni uzasadnione podstawy do objęcia B. S. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od 7.11.2019r.

Ubocznie należy zaakcentować, że wskazywana przez ZUS pod adresem odwołującej, powinność znajomości zasad zaliczania nadpłaty jest chybiona, w sytuacji gdy postępowanie w niniejszej sprawie dowiodło niedostateczną znajomość tych przepisów po stronie samego Zakładu. Nadto należy zaakcentować, że błędne wyłączenie z ubezpieczenia chorobowego spowodowało błędne zwolnienie wnioskodawczyni z opłacania składek za okres 03 – 05/2020 tylko w 50% (z tzw. ustawy covidowej),

a nie w 100% , co miało z kolei wpływ na błędne twierdzenie o niedokonaniu płatności składek w terminie w pozostałych 50%.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję , o czym orzeczono na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc .